

A LUMINA FOLYÓIRAT ÁLTALÁNOS
JELLEGZETESSÉGEI KÜLÖNÖS TEKINTETTEL
A GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI TÉMÁKRA

---

*A Lumina folyóirat szerepe Vajdaság SZAT román nemzetiségének
s egyben a többnemzetiségű Vajdaság társadalmi életében is*

A mély és radikális szociális változásoknak köszönhetően, melyekre az idők folyamán sor került hazánkban, a délbánáti románokat az a szerencse érte, hogy egyenlő és teljes jogot kaptak saját szociálpolitikai és kulturális fejlődésükhöz.

A pozitív és haladó eszmékre támaszkodva, melyek az új szociális környezet alapját képezik, lehetővé vált nemcsak különböző intézmények (iskolák) létesítése, hanem a román nemzetiség sokoldalú kulturális ténykedésének kibontakozása a többnemzetiségű Vajdaság társadalmi életében. A dolgok lényege Jugoszlávia nemzeteinek és nemzetiségeinek testvériségében és egységében rejlik, ami megköveteli, hogy a nemzetek és nemzetiségek egymást megismerjék a további fejlődés és az öngazgatású szocializmus építése érdekében.

A Lumina folyóirat helye, értéke és jelentősége Vajdaság SZAT román nemzetiségének (s ezzel a többnemzetiségű Vajdaság) társadalmi életében valójában abban van, hogy: „A művészet nem szűnik meg nemzeti lenni, mindaddig a napig, amíg az emberek valamennyien egy éghajlat alatt élnek, azonos hangszílyal egy nyelvet beszélnek, illetve — soha! Az etnikai, nemzeti különbségek különféle irodalmi és művészeti kifejezéseket eredményeznek, s éppen ezeket, az ilyen különbségeket kell megőrizni.” (Apallinaire) A nemzeti művészet sajátosságainak megőrzésével, a hagyományok igazi értékeit kell védeni. Helyesebben: meg kell találni az igazi helyét és megfelelő jelentőségét nemcsak a nemzeti keretek között, hanem a világ társadalmi életében is.

Éppen emiatt: „... kultúráink keretében élénk alkotószellemű kommunikációt kell mind jobban fejleszteni, s ezzel gazdagítani nemzeteink

és nemzetiségeink kulturális életét, ezáltal kell elősegíteni az egymás megismerését, az egymás iránti közeledést, a testvériség-egység erősödését. Emiatt nem lehetünk közömbösek a művészet nemzeti, köztársasági és tartományi keretek közé zárkózásának irányzataival szemben . . .”¹

Az együttműködésre való törekvés kell legyen a vezető erő, amely útmutatóul szolgál az összes szociális, öngazgatási, politikai és szervezési tényezők előtt, hogy minden téren lehetőség nyíljen az alkotások megismerésére. E tekintetben, valamint nemzetünk és nemzetiségeink egyenlő jogait illetően a JKSZ X. Kongresszusának dokumentumai is szólnak, a nemzeti kérdésünk politikai elveit azonban már a háború előtt lefektette a Párt. Mindezt érthetően, világosan szavatolja az Alkotmány is.

A testvériség-egység szelleme, az egyenjogúság szelleme, az egyén szabad fejlődésének, minden nemzet és a nemzetiségek szabadságának és egyenjogúságának elvei is jelentősen hozzájárultak a társadalmi viszonyok öngazgatási átalakulásához.

A Lumina román nyelvű irodalmi kulturális és művészeti folyóirat arra hivatott, hogy helyet adjon az ember időben és térben való létezéséről a politikai, kulturális és intellektuális tudat megnyilvánulására. A születő eszmék és kezdeményezések egy többnemzetiségű tartomány és autoritatív jugoszláv közösség eszméi az öngazgatású szocialista társadalom alapjain épülő. Más részről a Lumina folyóirat állandóan ösztönzi és harcol a politikai rendszer olyan változásaiért, amelyek állandóan erősítenék az öngazgatást, valamint az öngazgatású szocialista tudat kialakításáért, mely lépést tartana az anyagi és társadalmi viszonyok változásaival.

A folyóirat jellegzetességeinek és szerepének körvonalazásával, meghatározta helyét a román nemzetiség társadalmi életében, valamint jelentőségét a többnemzetiségű Vajdaságban, s ezzel a jugoszláv nemzetek és nemzetiségek egységes közössége szempontjából is.

A Lumina folyóirattá alakulása és fejlődése

Ahhoz, hogy beszélhessünk a Lumina folyóirat fejlődési szakaszairól, mindenképp el kell mondani, hogyan jött létre, illetve hogyan született ez a folyóirat. A Lumina folyóirat úgy keletkezett „. . . mint ahogy a jó talajra hullott magból nő a termés.”² De ez nem véletlen. A Lumina napnap után felmerülő szükségletből születik. A Libertatea (Szabadság) hetilap mellékletéből nő ki. Ennek a hetilapnak a gyökerei, mint nemzeti szabadságunkból ismeretes, a jugoszláv proletariátus harcába nyúlnak.

Az 1947-es év a Lumina folyóirat születésének éve. Kezdetben szerény pénzeszközökkel, s még szerényebb, kezdő alkotókkal, akik a Lumina irodalmi csoport tagjai voltak, 1946. augusztus 11-én Kuštiljban megtar-

tott értekezletükön határozatot hoztak a Lumina folyóirat alapításáról. Ugyanabban az évben a Libertatea hetilap mellékleteként — „Libertatea literara” címmel jelenik meg. A következő évben, 1947-ben megjelenik a „Lumina” első száma, ekkor már irodalmi folyóirat.

Az akkori Lumina fő- és felelős szerkesztője Vasile Popa, (Vasko Popa — ma Jugoszlávia- és világszerte ismert költő). A szerkesztő bizottság tagjai: Radu Flora (ma dr. Radu Flora egyetemi tanár), Aurel Gavrilă (Aurel Gabrile), Ion Marcovicianu (Jon Markovićanu) és Vosile Popa (Vasko Popa). Külső munkatársak: Florica Stefan, (Florika Štefan — ismert költőnő), Aurel Trifu, Doina Mihailov és mások. Az első évben a Lumina folyóirat havonta jelenik meg.

1949-től egészen 1951-ig a Lumina havonta jelenik meg, 12 számmal évente (kivéve az 1948-as évet, amikor csak három szám jelent meg.)

1955-től napjainkig e folyóiratnak évente hat száma jelenik meg. Fő- és felelős szerkesztője az ismert román költő és író Ion Bălan (Jon Balan); szerkesztők: Slavco Almăjan (Slavko Almažan — ismert költő és író), valamint Emil Filip. A szerkesztői bizottság tagjai: Slavko Almažan, Jon Balan, Kornel Balika, Emil Filip, dr. Radu Flora, Aurel Gabrilov és Julijan Rista-Bugariju.

Statisztikai szempontból nézve a Lumina fennállása óta csak 15 éve alatt 129 számban jelent meg, 103 kötetben, 100.000 példányszámban. A példányszámok nap-nap után növekedtek, s amit ki kell emelni még, növekedett a minőség.

Az első lépésektől a kezdeti évektől eltekintve a Lumina folyóirat házámban a román nemzetiség rohamos fejlődését elősegítő változások ábrázolásával mindig az időszerű, haladó törekvések fóruma.

Kezdetben, mint már a nevéből is látszik, a Lumina — irodalmi folyóirat főleg irodalommal foglalkozik, román költők eredeti alkotásait, jugoszláv szerzők fordításait, román és más szerzők műveit jelenteti meg. Erre az időszakra jellemző a lelkesedés, s mindazoknak a problémáknak a kihangsúlyozása, amelyek eddig nem kerültek felszínre. Már a következő évben a Lumina irodalmi és kulturális folyóirattá válik, főszerkesztője Mihail Avramescu. Ebben az időszakban a Lumina egy gazdag kultúrkrónikával bővül.

1949-ben a Luminának 12 száma jelenik meg, 11 nagy formátumú füzetben 884 oldalon, melyből 159 oldalon pártvezetőink beszédeit közli (ami mindenképpen újítás). Az 1950-es év példaként szolgálhat. Ebben az évben a Lumina valójában azzá válik, aminek rendeltetve van. Fő- és felelős szerkesztője Radu Floru. A már említett részek mellett helyet kap a folyóiratban a riport, színházról és zenéről szóló írások.

„1951 és 1954 között a folyóirat főszerkesztője újra Mihaj Avramescu, s tartalmilag nem egységes, illetve az irodalmi és kulturális között áll.”⁸

Mint már említettem, az 1955-ös évtől kezdve a folyóirat évente hatszor jelenik meg, szerkesztői: M. Avramesku, F. Flora és Gavrilov; megjelenik a Lumina egy külön melléklete is⁴. Ebben a mellékletben választ adnak minden addig feltett kérdésre, beszámolnak az elmúlt évekről, valamint a folyóirat jövőbeli fejlődési útjáról. „Azon az úton kell haladnunk, mely annak megvalósításához vezet, hogy saját alkotásunkat a fordítás fölé tudjuk helyezni...”

1956-tól 1961-ig, amikor a folyóirat fennállásának 15. évfordulóját ünnepli, érezhető a tartalom mind a mennyiségi (a külső munkatársak segítségével), mind a minőség javítására való törekvés — tudományos — kutatómunkák részleteit közlik, másrészt erőfeszítéseket tesznek a román nyelv ortográfiai normáinak tökéletesítésére.

A Lumina folyóirat fennállásának utolsó évtizede az irodalmi és más alkotásokban a leggazdagabb, legtermékenyebb időszak. Jellemző és fontos megemlíteni a Lumina segélyt, melyet a román nyelvművelő társaság nyújt, és ennek megalakulásáról szóló első információt.⁵

A már említett időszakban (az utolsó évtizedben) új nevek jelennek meg, akik hűségesen együttműködnek, dolgoznak. Ezek: Ioan Flora, Felicia Marina, Olimpi Balos, Aurora Rotariu, Petru Cîrdu, Petre Ardelean-Rista, Jonel Baba és mások.

Teljességében szemlélve a Lumina folyóirat „kilátó országunk összes nemzete és nemzetisége irodalma és kultúrája felé”⁶. Ez volt valamikor, s ma is az. A lehetőség szerint, a román nemzet szélesebb érdekeinek problémáit igyekszik megvilágítani, párhuzamosan a többi pozitív változással Vajdaság többi nemzetének és nemzetiségének életében.

A Lumina folyóirat fizionómiájának fejlődési szakaszai

Kezdetben a Lumina „irodalmi arculatú” s nem közöl semmilyen szociálpolitikai vagy kulturális érdekű cikket. Ezt persze nem lehet a helyszűkével igazolni, hanem inkább a munka kezdetlegességével és a folyóirat fizionómiájának nem eléggé ismerésével. Igaz, kezdetben a román szerzők eredeti alkotásainak szorgalmazására törekedtek.

Jelentős változás áll be 1948 októberében, amikor a Lumina folyóirat bővíti tartalmát és hivatalos szerv lesz...

Nyíltságának köszönve a folyóiratban közölni kezdik a szélesebb körű elemzéseket minden kulturális területről. Magának a folyóirat fizionómiájának a meghatározásával mind értékesebb, mind jobb minőségű cikkek jelennek meg a társadalomtudomány, a politika, történelem, földrajz és egészségügy területén végzett kutatásokról. A különbség tehát eksztenzív

jellegű a „Lumina” folyóiratban, a témakör viszont mind szélesebb: a szociális tudományoktól kezdve kulturális jellegű cikkeket ölel fel.

A politikai és eszmei kérdésekkel foglalkozva, már 1948-ban a Lumina 3. számában megjelenik Tito elvtársnak „A nacionalizmusról és internacionalizmusról” című beszéde.⁹

A közzétett cikkek közül ki kell emelni: „A nemzeti kisebbségek helyzete a Szerb NK-ban Mita Miljaković-tól. Ugyanúgy az eszmei nevelés területéről megtalálhatjuk Edvard Kardelj cikkét: „Az ideológiai harc egy felhívásának lényege” az 1954-es évfolyam első számában jelenik meg, s ugyanebben az évben az 5., 6. és 7. számban Veljko Vlahović cikket közlik, amelyben a káderpolitikáról beszél. Folytatásban tanulmányok jelennek meg:

„Az egyén problémái a szocializmusban” Jakov Blažević-től, „A Kommunista Szövetség és a nemzeti kisebbségek”, K. Bulajić-tól az 1949-es év negyedik számában.

„A kommunisták szerepe a szocializmus fejlődésében” Kiro Hadživašević-től, az 1960-as évfolyam első számában. Ugyanúgy a szerbhorvát nyelvről fordításban a Lumina 1946-os évfolyam első számában megjelenik dr. Mihajlo Marković „Marx dialektikája és az időszerű humanizmus”, valamint Milentije Popović „Az ideológiai fejlődés a demokráciáért folyó harc feltételei mellett, mely a Lumina 4., 5. és 6. számában jelenik meg. Meg kell még említeni az 1965-ös év 5. számában a „Gazdasági intézkedések és a munkásosztály eszmei-politikai egysége” című cikket, melyet Stane Kovčič írt.

Az új alkotmányos szociális viszonyok alkalmat adnak nagyobb fokú elkötelezettségre, teret nyitnak, s nagyobb lehetőséget nyújtanak nyilvánosság tájékoztatására. Megjelenik Edvard Kardelj „A szocialista Alkotmány társadalmi-gazdasági viszonyainak és a társadalmi önigazgatás alapjai” (Lumina, 1963. 3. szám) című írás.

A jugoszláv alkotmánnyal kapcsolatos elméleti munkák között figyelemre méltó Edvard Kardelj tanulmánya „A JSZSZK Alkotmányának tervéről” mely a Lumina 1962., 5. számában jelent meg, valamint Koče Jančić cikke, „A JSZSZK nemzetiségi kisebbségének helyzete és jogai az új Alkotmány tervével kapcsolatosan” (Lumina, 1962. 6. szám), valamint Stefan Laza cikke „A JSZSZK Alkotmánya és a szocialista viszonyok” és mások.

Az említett cikkekből kiemelkedik a román nemzetiség között és az összes többi egységes Jugoszláv nemzet közötti testvériség-egység szelleme. Igazolva a patriotizmust, a szocializmus, mint társadalmi-gazdasági rendszer iránti szeretetet, valamint a jövő teljes támogatását. Rámutatva a múltra és problémáira, kialakulnak a szocializmus építésének jobb, világosabb (érthetőbb), új távlatai.

Meg kell említeni a jugoszláv bánati román nemzeti kisebbség életével kapcsolatos, valamint a NFSZH-ban való részvételükről szóló tanulmányokat. A szociológia területéről: a túl korai házasságkötésről, és a románok eltűnéséről Bánátban stb. szóló munkák. Ezen kívül (mint már említettem) több cikk érdemel említést a kultúra, a nevelés, a zene, film, népművészet és más területekről.

A közgazdasági témák jellegzetessége

Történelmi szempontból nézve gazdasági problémák minden társadalmi-gazdasági rendszerben jelentkeznek. Az ilyen problémák létezése megfelel a társadalomnak, mely törekszik megismerni azokat, elemzi őket, hogy megtalálja megoldási módjukat, kiküszöbölje őket — s ez jelenti a haladást.

Hazánkban is jelentkeztek olyan problémák, melyekről sok szó esett, s melyeket igyekeztünk megoldani. A Lumina lapjain azonban ezeket a kérdéseket a lényegesebb problémák elemzése keretén belül világítják meg, vagy csak megemlítik őket (nem mondhatni, hogy mellékes problémaként, mint „rövid ideig tartó” problémákat.

Míg a háború utáni években, az ország újjáépítése idején többet írnak a gazdasági problémákról, később a gazdasági események tanulmányozása időszakossá, ritkábbá, tömörebbé vált. Az ötvenes évek részletes és permanens tanulmányozásától eltérően. A következő jellegzetességek egyike, hogy (ha a Lumina-ban megjelent összes gazdasági témákat két csoportra osztjuk: az első időszak 1947—1960-ig és 1960—1970-ig) az első időszakban a feldolgozott közgazdasági kérdések szerteágazóbbak; sokkal több problémát érintenek (gazdasági zárlat, a kooperáció kialakulása és megszűnése — a földműves szövetkezetek). A második időszak azonban gazdagabb olyan adatokkal, melyek szocialista fejlődésünk és társadalmi haladásunk eredményeinek felmérésére szolgálnak. Persze a második időszakban is jelentkeztek nehézségek, reformra került sor, intézkedéseket kellett foganatosítani. Ebben az időszakban mutatnak rá az előző időszak hibáira, fogyatékoságaira (alacsony termelékenység, a kapacitások kihasználatlansága stb). s meghatározzák a fejlődés irányvonalát, (a társadalmi és öngazgatású szocializmusra való áttérés).

Teljes egészében véve a Lumina sok közgazdasági témát közölt, eleget ahhoz, hogy a román nemzetiségű emberek informálódhassanak gazdaságunk helyzetéről. Ehhez hozzájárultak a folyóiratban közzétett gazdasági-politikai témakörű írások, hogy hazánkban minden jelentősebb eseményt figyelemmel lehessen kísélni.

Ha egy pillantást vetünk a cikkek és beszámolók stílusára, elégedettek lehetünk, habár elég sok a fordítás szerbhorvát nyelvről (a szép fordítás nem is lehet hű eredetéhez) melyekben érezhető a szakkifejezések és megfelelő szavak keresése. A fordított cikkektől eltérően, a román nyelven írt cikkek valamennyivel „szegényebbek”, mind terjedelem, mind tartalom tekintetében.

A szociológiai és politikai témák jellegzetessége

A szociológiai és politikai témák jelentős helyet foglalnak el a Lumina folyóiratban, ami egyben azt is bizonyítja, hogy ennek a témakörnek kelendő figyelmet szenteltek. Eminens és ismert politikusaink és szociológusaink cikkei és beszámolóí jelentek meg e téren.

Habár több rövidebb cikk témája szociológia és politikológia kombinációja — nem jelenti azt, hogy külön-külön nem eléggé részletesek ezek a területek, hogy keveset írnak róluk.

Szociológiai művek filozófiai szempontból szemlélik az embert, s bemutatják az embert mint társadalmi lényt a valóságban az összes problémáival együtt.

A szociológia területén a témák nagy része azokat a problémákat öleli fel, melyek a román nemzetiségre jellemzőek (a túl korai házasságkötés stb.) történelmi és kronológiai magyarázatot a románok letelepedéséről, életéről és munkájáról Bánátban.

A politikai téma is helyet kap a Lumina oldalain. Ha sorrendet akarunk adni azt kellene mondani, hogy tisztán politikai témákból indul ki (Trieszt problémái, a Tájékoztatóiroda, Mi történik Magyarországon? stb.), s eljut az eszmei-politikai témákig (JSZSZK Alkotmánya, a JKSZ Központi Bizottságának üléseiről szóló beszámolók stb.). Meg kell említeni, hogy a cikkek túlnyomó része a nemzetiségekről szól, a nemzetiségek jogairól az új alkotmány szerint, megemlíti a liberalizmus irányzatait, a technokratizmust, etatizmust s a többi, melyek társadalmunk egy meghatározott időszakára jellemzőek voltak, s melyeket igyekeztünk kiküszöbölni.

Erről a területről, amikor a szociál-politikai témakörökről beszélek, meg kell említenem, hogy az információ mennyisége kielégítő, de csak a fontosabb, jelentősebb eseményeket ismertették a Lumina folyóiratban. Az igazolást ott kell keresni, hogy ez a folyóirat elsősorban irodalmi, kulturális és művészeti jellegű, az általános kultúra területéről is igen sok jól feldolgozott írás látott napvilágot.

A kulturális-politikai témák jellegzetessége

A kulturális-politikai témájú írások nagy mennyiségben jelennek meg a Lumina folyóiratban. Ez mindenképpen minőséget is eredményez. Ez azonban nem jelenti azt, hogy erről a területről az összes cikkek szükségképpen jeleskednek kvalitásaikkal, de lényegüket nézve igen érdekesek és atraktívak. Egyrészt a kulturális-politikai intézményekről (iskolákról), az iskolareformokról, a tudományos-kutatómunka problémáiról beszélnek az írások, elsősorban a román nemzetiséget illetően, másrészt viszont (információt) a folyóirat cikkeket közöl különböző kulturális területekről (film, színház, művészet stb.). Itt megemlíthetem (szerintem) a cikkek harmadik csoportját is, mely a jugoszláv—román kulturális-politikai viszonyokról szól.

Az írások utolsó csoportjának jellegzetessége, az eredményesebb elemzés érdekében a jugoszláviai bánáti románok kulturális életéről, történelmi, kronológiai sorrendben dokumentált adatokat közöl.

Összefoglaló

A román nyelvű irodalmi, kulturális és művészeti folyóiratban, a Lumina-ban a gazdasági és társadalmi témák széles látókörrel rendelkeznek, ami lehetővé tette a problémák széles körű megvilágítását a különböző változások folyamán, melyek ezen a területen jelentkeznek. Az emberi megismerés a különböző területeken hat az olvasó emotív és racionális tudatára s többszörösen gazdagítja azt. „Sok a csoda, azonban egy sem különb az embernél” s az ember, hogy a szó szoros értelmében ember lehessen — teljes egyénné kell mennie. Összefoglalóul e témák jelentőségéről a Lumina folyóiratban, el kell mondanom, hogy: folytonosan az időszerű események központjában lenni, egyidőben magába foglalja az előrelátást, a jövőben való életet is.

A közgazdasági és társadalmi témákon kívül a folyóiratban a marxista irodalom és tudomány is képviselve van. Ez egyben azt is igazolja, hogy társadalmunknak, amit a gyakorlatban megvalósítottunk, eszmei alapja a marxista tudomány, s hozzájárultunk a marxista elmélet továbbfejlesztéséhez.

Fordította Csula Mária

Megjegyzések

- ¹ Stane Dolanc: A Jugoszláv írók VIII. Kongresszusán mondott beszédéből, „Odjek”, XXIV. 1976. január, 1. szám, 1. old.
- ² A Trifu, A Lumina megjelenésének öt éve, Lumina VI. 1952. febr. 2. szám, 65. oldal.
- ³ R. Flora, „Literatura romana” din Voivodina, Panorama uncii sevest de veac, Editura Libertatea, Pančevo, 1971. 22. old.
- ⁴ „Lumina” 1955, „Lumina” IX, január—április, 1—2 szám, 1955. 3—4. old.
- ⁵ I. B. Informatea Societatii de limba romana din Voivodina, „Lumina”, XVI. 2. szám, 1962, 108—109. oldal.
- ⁶ I. B. Lumina XXV, 1971. 6. szám, 14. oldal.
- ⁷ Szophoklész: „Antigone”

Rezime

Opšte karakteristike „Lumina”, časopisa za literaturu, kulturu i umetnost na rumunskom jeziku — S posebnim osvrtom na ekonomske i društvene teme u njoj

Autor u svom delu ukazuje nam na mesto časopisa „Lumina” u društvenom životu rumunske narodnosti u SAPV, a time i u društvenom životu višenacionalne Voivodine.

„Osnovna misija časopisa „Lumina”, kao časopis za literaturu, kulturu i umetnost na rumunskom jeziku i njena uloga je u isto vreme da sakupi političku, kulturnu i intelektualnu svest o čovekovoј vlastitoј pojavi u prostoru i vremenu. Ideje i inicijative koje se rađaju jesu ideje o jednom širokom višenacionalnom Pokrajinom i autoritativnom jugoslovenskom skupu, građene u socijalističkom samoupravnom društvu. S druge strane časopis „Lumina” ima ulogu neprestanog inspiratora i borca za takve promene političkog sistema koje bi stalno jačale samoupravljanje kao i za samoupravljanje socijalističke svesti koja bi ušla ukorak sa promenama u materijalnim i društvenim odnosima.”

Članak nas upoznaje sa istorijatom okretanja i razvoja „Lumine”, kao i sa razvojnim fazama fizionomije časopisa.

Autor posebno analizira karakteristike ekonomske, političke, sociološke i kulturno-političke tematike u časopisu. Kao zaključak, odnosno odgovor na pitanje značajnosti ovih tema u časopisu „Lumina”, autor kaže: da biti neprekidno u žiži svih zbivanja savremenosti, istovremeno znači i biti u budućnosti odnosno biti u svestremenosti.

Allgemeine charakteristiken von „Lumin“, der Zeitschrift für Literatur, Kultur und Kunst auf der rumänischen Sprache — mit besonderer betrachtung der Ökonomischen und Gesellschaftlichen Themen

Der Autor weist in seiner Schrift auf die Stelle der Zeitschrift „Lumin“ im gesellschaftlichen Leben der rumänischen Nationalität hin in der SAPV (Sozialistische Autonome Provinz Woiwodina) und damit wird gleichzeitig auf das Gesellschaftsleben der multinationalen Woiwodina hingewiesen.

„Die eigentliche Mission der Zeitschrift „Lumin“, ist als einer Zeitschrift für die Kultur und Kunst auf der rumänischen Sprache, auch das politische, kulturelle und intellektuelle Bewußtsein des Menschen von seiner eigenen Erscheinung im Raum und Zeit aufrechtzuerhalten. Die Ideen und die Initiativen, die darin erscheinen, sind wahrlich die Ideen von einer weiten multinationalen Provinz, es sind die Ideen von einem autoritativen jugoslawischen Kollektiv, der sich auf der sozialistischen selbstverwaltenden Gesellschaft beruht. Von der anderen Seite hat die Zeitschrift die Rolle des ständigen Inspirators und Kämpfers für solche Änderungen des politischen Systems, die beständig sowohl die Selbstverwaltung als auch die Selbstverwaltung des sozialistischen Selbstbewusstseins stärken würden, die mit den Veränderungen in den materiellen und gesellschaftlichen Beziehungen Schritt halten würden.“

Dieser Artikel macht uns sowohl mit der Entstehungsgeschichte und der Entwicklung von „Lumin“ als auch mit der Entwicklungsphasen in der Physiognomie der Zeitschrift bekannt.

Der Autor analysiert besonders die ökonomische, politische, soziologische und kulturpolitische Themen der Zeitschrift. Zur Schlußbemerkung, eigentlich zur Antwort auf die Frage, ob solche Themen in der Zeitschrift „Lumin“ bedeutend seien, sagt der Autor, dass ununterbrochen im Mittelpunkt aller Geschehnissen des Daseins zu sein, sei gleichzeitig in der Zukunft, in allen Zeiten zu sein.